

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Valovits Viktória ügyvéd és a Fodróczy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Fodróczy Géza ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - a Rátky és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Rátky Miklós ügyvéd) által képviselt Magyar Állam alperes ellen kártérítés iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2018. szeptember 13. napján meghozott 62.P.20.706/2018/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 15. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében kérte az alperes kötelezését a Ptk. 339. § (1) bekezdése, 349. § (1) bekezdése, illetve 355. § (1) és (4) bekezdése alapján 167.765.000 forint tényleges kár, valamint 1.782.000.000 forint elmaradt haszon és járulékaik megfizetésére. A felperes előadta, hogy 2009-2010. évben létrehozta a **K.** étkezési utalvány rendszert, amelyet jelentős fejlesztés után 2011 nyarán kezdett forgalmazni. Az alperes a 2012. január 1. napján hatályba lépett 2011. évi CLVI. törvény megalkotásával úgy módosította az Szja. törvényt, hogy adókedvezményt csak az **E.** utalványok élveztek. A jogszabályváltozás miatt a rendszer létrehozásával kapcsolatos költségekből és a várt haszon elmaradásából eredően a felperest jelentős kár érte. Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a Magyarország ellen indult kötelezettségszegési eljárásban hozott C-179/14. számú ítéletében megállapította, hogy az alperesi jogalkotás sérti az uniós jogot.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és kötelezte a perköltség viselésére. Az elsőfokú bíróság először az alperes elévülési kifogását vizsgálta, és megállapította, hogy a felperes kártérítési igénye az általa sérelmezett jogszabályi változások hatálybalépésének időpontjában, azaz 2012. január 1-jén vált esedékessé. A felperes kártérítés fizetésére vonatkozó felszólító levele csak 2017. április 5. napján érkezett meg a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumba, amelyhez képest a felperes az elévülést megszakító eseményt nem tudott igazolni. A felperes a felszólító levelet eredetileg 2016. december 28. napján nyújtotta be az Igazságügyi Minisztériumnál

és a Nemzetgazdasági Minisztériumnál, azonban az elévülés megszakításához nem elegendő, hogy a felszólítást a Magyar Állam bármely központi igazgatási szervéhez küldte meg. A felperesnek az elévülés megszakadásához az írásbeli felszólítást az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszterhez kellett volna intéznie az elévülési időn belül. Az elévülési idő nyugvása sem jöhetett szóba, hiszen nem számít igényérvényesítési akadállyal, ha valaki jogi képviselő nélkül járt el, és az sem, hogy az EUB milyen ítéletet hoz egy másik ügyben.

Az elsőfokú bíróság megállapította, a felperes keresete abban az esetben is alaptalan lenne, ha az elévülés nem következett volna be. Az elsőfokú bíróság osztotta az alperes álláspontját, hogy a Magyar Államot jogalkotásával összefüggésben kártérítési felelősség a magyar belső jogrendszer alapján nem terheli. A jogalkotásra ugyanis nem alkalmazhatóak a polgári jogi kárfelelősség szabályai, és a jogszabály hatálybalépésével esetleg bekövetkezett károsodás nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között polgári jogi jogviszonyt. Magyarország ugyanakkor az Európai Unió tagja, ezért vizsgálni kell, hogy a sérelmezett jogalkotás tiszteletben tartja-e az uniós jogszabályokat. Az EUB gyakorlata szerint uniós jogsértés esetén annak következményeit a nemzeti jog felelősségi szabályainak keretei között kell orvosolni a bíróságnak. A C-6/01. számú „Anomar” ügyben a határon átnyúló tényállási elem potenciális lehetősége csak az előzetes döntéshozatali eljárást illetően az EUB hatáskörének megállapítása vonatkozásában releváns. Az „Anomar” ítélet 41. pontja nem azt állapítja meg, hogy abban az esetben, ha a nemzeti jogban van olyan szabálya, amely az adott tagállam polgáira ugyanazokat a jogokat rendeli alkalmazni, mint más tagállam polgáira, akkor az uniós jogra való hivatkozás a hazai polgárokat is megilleti. Az indokolás csupán azt rögzíti, hogy egy ilyen helyzetben hasznosnak bizonyulhat az uniós jog értelmezése. Az uniós jog alkalmazását egyedül a határon átnyúló tényállási elem alapozhatja meg. Az uniós jog sérelmének elvi lehetőségét az EUB tehát csak a hatáskörének megállapítása szempontjából vizsgálja. Az EUB a C-268/15. számú „de Schooten” ügyben kifejtette, hogy az uniós jog megsértésével okozott kárért fennálló, szerződésen kívüli tagállami felelősség rendszere nem alkalmazható abban az esetben, amikor egy magánszemélyt amiatt ért állítólagos kár, hogy a saját állampolgárokra, illetve más tagállamok állampolgáira megkülönböztetés nélkül alkalmazandó nemzeti szabályozás állítólagosan sérti az EUMSZ-ben rögzített valamely alapvető szabadságot, amennyiben az ügy minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik és nincs kapcsolat az alapeljárás tárgya vagy körülményei és az EUMSZ e cikkei között. Az elsőfokú bíróság mindebből arra következtetett, hogy csak az adott konkrét ügy tényállása alapján állapítható meg, hogy van-e annak határon átnyúló eleme, és ezáltal alkalmazható-e az uniós jog a jogvita elbírálása során. Az elsőfokú bíróság megállapította, a felperes magyarországi székhelyű gazdasági társaság, amely kifejezetten a hazai elfogadóhelyekkel kívánt szerződést kötni az utalvány elfogadására. A felperes nem nyújtott olyan határon átnyúló szolgáltatást, amelyet az alperesi jogalkotás korlátozott volna. Az alperesi jogalkotás nem korlátozta a felperest abban, hogy más tagállamban telepedjen le, vagy más tagállamban nyújtson utalvány-szolgáltatást. Az uniós jog alkalmazhatóságához pedig önmagában nem elegendő, hogy a határon átnyúló elem potenciális lehetősége fennáll. Mivel a perbeli tényállás tisztán belföldön megvalósult szolgáltatásnyújtást érintett, annak határon átnyúló eleme nincs, így az EUMSZ hivatkozott 56. cikkében biztosított uniós jog sérelme nem volt vizsgálható.

Az elsőfokú bíróság kifejtette továbbá, hogy a közhatalmi cselekmény által kiváltott vagyoni hátrányok nem vizsgálhatóak csupán a Ptk. 339. §-a alapján, erre kizárólag azt követően nyílna meg a lehetőség, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt annak jogsértő voltát megállapítva megsemmisítené. A jogalkotás ugyanis közjogi aktus, amelynek vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak van kizárólagos hatásköre. A jogalkotással okozott kárért való felelősség körében kialakult ítélkezési gyakorlat szerint a jogszabály hatálybalépésével bekövetkezett károsodás nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között kötelmi jogviszonyt, és ilyen értelmű jogszabályi rendelkezés hiányában a polgári jogi kárfelelősség szabályai sem alkalmazhatóak. Ezt a gyakorlatot áttörte az 1/2014. számú polgári elvi döntés, de az abban kifejtettek szerint is csak a

jogalkotó által egyedi ügyben, nem normatív tartalommal megalkotott, diszfunkcionális jogalkotás megállapítására alapot adó és az Alkotmánybíróság határozatával megsemmisített jogszabályi rendelkezés miatt van lehetőség kárigény érvényesítésére.

Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a jogalkotó megváltoztathatja a jogszabályokat, hatályba nem lépett jogszabályok helyett is eltérő szabályozást fogadhat el, emiatt azonban felelősségre nem vonható.

Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy a felperesnek a Ptk. 349. §-ára való hivatkozása fogalmilag nem volt helytálló, mert a jogalkotás nem tekinthető államigazgatási tevékenységnek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását, míg másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes kereseti kérelmének helyt adó döntés meghozatalát. Előadta, hogy az alperes 2012. január 1. napjától úgy módosította a vonatkozó jogszabályokat, hogy monopolhelyzetet létrehozva az E. utalványokon kívüli cafeteria utalványokat a piacról kiszólitotta, ezzel a felperes beruházásait feleslegessé tette, illetve a felperest a megalapozottan elvárt haszontól megfosztotta. Az EUB C-179/14. számú kötelezettségszegési eljárásban 2016. február 23. napján hozott ítélete alapozta meg azt, hogy cafeteria rendszer megváltoztatására irányuló jogalkotással okozott kárt a Magyar Állam ellen érvényesíteni lehessen, mivel az ítélet kimondta, hogy a szabályozás uniós jogot sért, a versenyjogi szabályokba ütközik, tehát jogellenes. A felperes ezt követően kárigényét az alperes felé az Igazságügyi Minisztériumnál és a Nemzetgazdasági Minisztériumnál 2016. december 28. napján bejelentette. Az elsőfokú bíróság az elévülés kérdésében tévesen foglalt állást, mert a felperes értékesítésből származó árbevétele később keletkezett volna, tehát az elmaradt vagyoni előny tekintetében az elévülés is csak később következhetett volna be, vagyis a felperes követelésének mindenképpen van olyan része, amely nem évült el. Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes a felszólítás idején jogi képviselő nélkül járt el. A perbeli időszakban a minisztériumok elnevezése és hatásköre többször változott, a felperes a legnagyobb gondosságot tanúsítva adta át a Magyar Állam két minisztériumának a felszólítást, a felperestől nem várható el, hogy a minisztériumok elnevezésében és hatáskörében bekövetkező változásokat figyelemmel kísérje. Tény továbbá, hogy a felszólítás áttétele a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz több mint három hónapig tartott, amellyel az alperes megsértette a Ptk. 4. § (1) bekezdése szerinti kölcsönös együttműködési kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást az elévülési idő nyugvása tárgyában. Az EUB ugyanis éppen az étkezési utalványokra vonatkozó magyar szabályozás ügyében hozott ítéletet, amelynek hiányában a Magyar Államot a jogalkotásával kapcsolatosan a belső jogrendszer alapján kártérítési felelősség valóban nem terhelné. A felperes igényérvényesítési lehetőségét tehát az EUB ítélete alapozta meg, amely kimondta, hogy az alperesi szabályozás uniós jogot sért. Eddig az időpontig a felperes menthető okból nem volt abban a helyzetben, hogy igényét érvényesítse, ezt követően pedig egy éven belül fellépett az igényérvényesítés érdekében.

A felperes álláspontja szerint az EUMSZ szolgáltatásnyújtás szabadságáról szóló 56. cikkét a perben alkalmazni kellett volna. Nem pusztán a szolgáltatást nyújtó székhelye és a szolgáltatás nyújtásának helyszíne irányadó abban a tekintetben, hogy van-e határon átnyúló elem az ügyben. Amennyiben a szolgáltatást a külföldi székhelyű vállalkozások vagy külföldi magánszemélyek is igénybe veszik, úgy a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szabályt alkalmazni kell, amelynek megsértése megalapozza az alperes kártérítési felelősségét. Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul állapította meg, hogy a felperes csak magyarországi elfogadóhelyekkel kívánt szerződést kötni, mert tárgyalásokat folytatott nemzetközi társaságokkal is. A határon átnyúló elemet pedig a külföldi munkáltatók és külföldi munkavállalók is megtestesítik. Ezzel összefüggésben a felperes okirati bizonyítékait terjedelmi okok miatt nem csatolta a keresetlevélhez, azonban szakértői bizonyítást

indítványozott, amelynek keretében ezeket a szakértő rendelkezésére kívánta bocsátani. Az elsőfokú bíróság azonban a felperes részéről felajánlott bizonyítást mellőzte, döntését a Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütköző módon nem indokolta, amely olyan súlyos eljárási szabálysértés, amely az egész ítéletet megalapozatlanná teszi. Az elsőfokú bíróság eljárása sértette a felperes tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel az alperesi ellenkérelmet követően rendelkezésre álló rövid idő nem volt elegendő arra, hogy a felperes az alperes jogi érvelésének cáfolatát előadja, illetve hogy bizonyítékait a határon átvéelő elem bemutatására vonatkozóan előterjessze.

Az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást arról, hogy a jogalkotással okozott kár megtérítésére csak akkor van lehetőség, hogyha az Alkotmánybíróság a jogszabályt megsemmisítette. A perbeli esetben ugyanis az EUB ítéletében megállapította, hogy a E.-utalvánnyal kapcsolatos szabályozás uniós jogot sért. Az EUB a C-46/93. és C-48/93. számú „Brasserie” ügyben kifejtette, hogy a kártérítési igény elbírálása nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, és az okozott kárt az adott tagállam saját felelősségi szabályai szerint orvosolja. Az EUB nem semmisítette meg a sérelmezett jogszabályt, de felhívta az alperest a jogalkotási harmonizációra.

A felperes az elsőfokú eljárás során hivatkozott a fordított diszkrimináció tilalmának elvére is a C-6/01. „Anomar” ügyben hozott ítélet alapján, kifejtve, hogy uniós jogot sértene, ha egy külföldi cég jogosult lenne az étkezési utalványokkal kapcsolatos uniós jogot sértő magyar szabályozás miatt kárigényt előterjeszteni, ugyanakkor egy magyar társaság erre nem lenne jogosult. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása azonban erre a felperesi érvelésre nem tért ki, amellyel a Pp. 221. § (1) bekezdését megsértette. Az elsőfokú bíróság további eljárási szabálysértést követett el, amikor a felperes tárgyalási jegyzőkönyvben tett észrevételeit figyelmen kívül hagyta, azokra az ítéletében sem reagált.

A felperes fellebbezés-kiegészítésében előadta, hogy a vonatkozó jogszabályok alapján az államot a kormány, illetve a kormányzat tagjai képviselik. Amikor a felperes 2016. december 28. napján két minisztériumnak átadta a fizetési felszólítást, az elévülés a Ptk. 327. § (1) bekezdése értelmében megszakadt. A felperes fenntartotta arra vonatkozó érvelését, hogy a követelése érvényesítésére menthető okból egészen addig nem volt lehetősége, amíg az EUB a kötelezettségszegési eljárásban az ítéletét meg nem hozta. A felperes előadta továbbá, hogy az ítélet meghozatalát követően továbbra is akadályozva volt az igényérvényesítésben, mivel a fizetési felszólításra először 2017. január 18. napján kapott választ, amely szerint az ügyet áttették a nemzeti fejlesztési miniszterhez. A Nemzetgazdasági Minisztérium ezzel elismerte, hogy a fizetési felszólítást 2016. december 28. napján az állam képviselőjében vette át, amellyel az érdemi ügyintézés megkezdődött. A felperes érdemi választ a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumtól 2017. május 28. napján kapott, amelyben közölték, hogy a peren kívüli egyezséghez nem járulnak hozzá. Ezen válaszlevél kézhezvételéig az elévülés nyugodott, amelyhez képest a felperes egy éven belül az igényét már bíróság előtt érvényesítette.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását. Az elévülés körében előadta, hogy a felperes 2016. december 28. napján kelt levele nem minősül fizetési felszólításnak, csak peren kívüli egyeztetésre való felhívásnak tekintendő, amellyel összefüggésben nyugvásra csak akkor kerülhetett volna sor, ha az egyeztetési tárgyalások megkezdődtek volna. Előadta, hogy a követelés 2017. január 1. napjával akkor is elévült volna, ha a Nemzetgazdasági Minisztérium nyolc napon belül intézkedik a felszólító levél áttételéről. Vitatta továbbá, hogy az elévülés az EUB kötelezettségszegést megállapító ítéletének meghozataláig nyugodott volna, mert a felperesnek módjában állt volna az általa indított perben kérni az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az uniós jog megsértésének megállapítása érdekében.

A felperes kárigényének jogalapja sem uniós, sem belső jog alapján nem áll fenn. Álláspontja szerint a két jogforrás megkülönböztetése az ítéletábla BDT. 2018. 3923. számú eseti döntésében

kifejtettekkel szemben indokolt, mert bár az uniós jogszabály a kártérítés körében anyagi jogi rendelkezést nem tartalmaz, a Brasserie-teszt egységesen határozta meg a tagállami kárfelelősség szabályait, amelyek a nemzeti jogszabályok tartalmától függetlenül biztosítják az igényérvényesítés lehetőségét. A perbeli esetben ugyanakkor a felperesi előadás alapján az uniós jog alkalmazhatósága határon átnyúló elem hiányában nem állapítható meg. A felperes hivatkozása a Tesco áruházakkal való szerződéskötés kapcsán az esély elvesztésére alapított igénynek tekinthető, amely mint „kis intenzitású” elmaradt haszon a bírói gyakorlat alapján nem érvényesíthető. Az uniós jog a „fordított diszkrimináció” elve alapján sem alkalmazható. Az EUB a C-268/15. számú „de Schooten” ügyben ügyben kifejtett álláspontja szerint az uniós jog megsértésével okozott kárért fennálló, szerződésen kívüli tagállami felelősség rendszere nem alkalmazandó az EUMSZ 49., 56. vagy 63. cikkének sérelmére alapított kárigény esetében, ha az ügy minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik, és nincs semmilyen kapcsolat az alapeljárás tárgya és e cikkek között. A Kúria eseti döntésében rámutatott, hogy az „Anomar” ügyben hozott ítélet 41. pontja szerinti belső jogszabály nincs. Az EUB a kötelezettségszegési eljárásban megállapította a jogellenességet, azonban a felperes ténylegesen nem gyakorolta a szolgáltatásnyújtás szabadságát, amely határon átnyúló szolgáltatásnyújtást feltételez, ezért az ő relációjában a jogellenesség nem áll fenn. A Kúria további eseti döntéseiben az uniós jog alkalmazhatóságának hiányában az állami immunitás elvét követte, míg más döntésében a belső jogi tényállás esetén a sérelmezett jogszabályt megsemmisítő alkotmánybírói döntés hiánya miatt döntött a kártérítési kereset elutasításáról. Az alperes előadta, hogy a felperes egyébként is csak olyan károkat érvényesíthetne alappal, amelyek a kötelezettségszegést megállapító ítélet meghozatalát követően merültek fel. Az elmaradt haszon tekintetében a tényleges haszonkiesés igazolására lett volna szükség.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A felperes fellebbezése alaptalan.

Az ítéltábla a felperesi fellebbezés alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy indokolt-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján. Az ítélet hatályon kívül helyezésének a lényeges eljárási szabálysértés mellett azonban további, konjunktív feltétele az eljárás megismétlésének szükségessége [1/2014. (VI. 30.) PK vélemény]. Az elsőfokú bíróság az eljárása során sem sértett olyan lényeges eljárási szabályt, amely az ügy érdemére kihatott volna és amely miatt az elsőfokú eljárás megismétlése lenne indokolt. A felperes jegyzőkönyv kijavítása iránti elkésett kérelme elbírálásának elmaradása miatt nincs szükség az eljárás megismétlésére, különösen, hogy a kérelemben foglaltak a jogvita érdemi elbírálása szempontjából relevanciával nem bírnak. A felperes hivatkozott arra, hogy további, a bizonyítási indítványait tartalmazó beadványt kívánt volna előterjeszteni, de hogy milyen tartalmú további nyilatkozatot kívánt volna tenni, amelyre az elsőfokú eljárásban nem volt lehetősége, az a fellebbezés alapján sem állapítható meg. Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére tehát nem volt sem ok, sem lehetőség.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével egyetértett, annak jogi indokait azonban csak részben osztotta.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasító döntését elsődlegesen a követelés elévülésére alapozta, ugyanakkor megállapította azt is, hogy az állam a jogalkotással kapcsolatos felelősség körében immunitást élvez. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása ennyiben ellentmondásos, hiszen elévülésre csak fennálló követelés esetén kerülhet sor, míg az állami immunitás éppen a jogalkotással okozott kár címén támasztott követelés keletkezésének kizártságát jelenti.

Az ítéletábra ezért először az állami immunitás kérdését vizsgálta, mert amennyiben az állam egyáltalán nem tehető felelőssé a jogalkotással okozott károkért, úgy a kártérítési felelősség feltételeinek fennállását sem kell vizsgálni és bírói út hiányában a per megszüntetésének lehetne helye. Az államot a jogalkotással okozott károkért való felelősség kapcsán azonban ilyen immunitás nem illeti. Az ítéletábra az állam jogalkotással okozott károkért való felelőssége kapcsán az Alaptörvény 28. cikke alapján jelentőséget tulajdonított az állam önálló jogalanyiságát bevezető, a Ptk. módosításáról szóló 1991. évi XIV. törvény 3. §-ához fűzött miniszteri indokolásnak, amely értelmében az állam a polgári jog más jogalanyaival teljesen egyenrangú, előjogokat, immunitást nem élvez, ugyanolyan szabályok alapján tehető felelőssé és ugyanúgy perelhető, mint bármely más jogi személy. Az új Ptk. közhatalom gyakorlásával okozott károkért való felelősség szabályaihoz [Ptk. 6:548. §] fűzött miniszteri indokolás szerint a törvény nem szabályozza külön a jogalkotással okozott károkért való felelősséget, amelyből arra lehet következtetni, hogy a felelősség e formáját a jogalkotó elismeri. A polgári jog kártérítési felelősségre vonatkozó szabályai nem csak a polgári jogi jogviszonyok keretei között gyakorolt magatartásokra reagálnak, hanem a közhatalmi tevékenységekre is, amelyre károkozás esetén - kivételt biztosító szabály hiányában - a polgári jog kártérítési felelősségi szabályai alkalmazandók.

Az állami immunitás elvének meghaladottsága Magyarország uniós tagságából is következik, hiszen az uniós jog megsértésével az állam a magánszemélyeknek okozott károkért az EUB által a C-46/93. és C-48/93. egyesített „Brasserie” ügyben kifejtett szempontok szerint tartozik felelősséggel. Az ítélet 28-32. pontja szerint a tagállamok jogának közös általános elve, hogy a jogellenes cselekmény vagy mulasztás a kár megtérítésének kötelezettségét vonja maga után, amely elv érvényes az uniós jog megsértésre is. Ebből következően a tagállamok közös deliktuális felelősségi alakzata az uniós jog szerves részévé vált. A kártérítési felelősség szabálya a magyar jogban a károsult honosságától függetlenül egységes, így a diszkrimináció tilalmába ütközne, ha a magyar jogalkotásért való felelősség kizárható lenne.

Az ítéletábra kiemelt jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy az EUB C-179/14. számú ítélete nem előzetes döntéshozatali, hanem kötelezettségszegési eljárás eredményeképpen született, és abban az EUB megállapította, hogy az alperesi jogalkotás sérti az EUMSZ 49. és 56. cikkét. Az ítélet értelmében a sérelmet a monopóliumot létrehozó szabályozás eredményezi, amelyet közérdeken alapuló kényszerítő indokok sem igazolnak (166-179. pont). Az ítélet 174. pontja kifejezetten kimondja, hogy a monopólium létrehozását a Szerződés rendelkezéseivel ellentétesnek kell tekinteni. Az EUB ítéletéből az következik, hogy Magyarország megsértette az uniós jogot, amikor jogalkotás útján állami monopóliumot hozott létre. Az EUB ítélete nem jogértelmezésre vonatkozik, hanem a konkrét jogkérdés érdemi eldöntését tartalmazza, így azt vitatni sem lehet.

Az EUB kötelezettségszegési eljárásban meghozott marasztaló ítéletét az alperes kárfelelőssége körében tehát olyan, a jogalkotás jogellenességét magalapozó tényként kell figyelembe venni, amelyhez képest nincs jelentősége, hogy a jogalkotás személy szerint a felperes uniós alapjogát határon átnyúló elem hiányában sértette-e vagy sem. A jogalkotás jogellenességéből ugyanis az következik, hogy ilyen jogszabályt az alperes egyáltalán nem alkothatott volna. Nem annak kell tehát jelentőséget tulajdonítani, hogy a felperes vonatkozásában megállapítható-e az EUMSZ 56. cikkének megfelelő, a szolgáltatásnyújtás szabadságához fűződő jogának sérelme, hanem hogy ilyen tartalmú jogszabály alkotása jogellenes, és hogy a felperes szempontjából a jogellenesség oka közömbös az azzal okozati összefüggésben álló kár megtérítése iránti igény elbírálása során. Az EUB „Brasserie” ügyben hozott ítélete 71-74. pontjában kifejtett álláspontból is az következik, hogy a kártérítési felelősség megállapításához további feltételek nem támaszthatóak.

Nem értett egyet az ítéletábra az alperes jogi okfejtésével a határon átnyúló elem hiányából eredő következtetésekkel kapcsolatban. Az a körülmény, hogy nincs az ügyben külföldi tényállási elem, nem jelenti akadályát az uniós jogot sértő jogalkotással bekövetkezett kárért való felelősség megállapításának. Az alperes által is hivatkozott C-268/15. számú „de Schooten” ítélet szerint az EUB külföldi elem hiányában is válaszol az EUMSZ értelmezésére vonatkozó kérdésre a hasznos válasz érdekében. Az ítélet 52. pontja szerint az EUMSZ-ben szereplő alapvető szabadságok értelmezése olyan ügyben is relevánsnak bizonyulhat, amelynek minden eleme egy tagállamra korlátozódik, amennyiben a nemzeti jog előírja a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy az e bíróság joghatósága szerinti tagállam állampolgárát ugyanazon jogokban kell részesíteni, mint amelyekkel valamely más tagállam állampolgára ugyanilyen helyzetben rendelkezne az uniós jog alapján. Az „ugyanazon jogok” alatt az ítéletábra értelmezése szerint a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti kártérítés szabályát kell érteni, amely deliktualis felelősségi alakzat az uniós jog szerves részét is képezi, és amely a tagállami és azon kívüli állampolgárok számára azonos módon biztosít igényérvényesítési jogosultságot. A „de Schooten” ügyben hozott ítélet rendelkező része szerint az uniós jog megsértésével okozott kárért fennálló, szerződésen kívüli tagállami felelősség rendszere nem alkalmazandó abban az esetben, amikor egy magánszemélyt amiatt ér állítólagos kár, hogy a nemzeti szabályozás sérti az EUMSZ 49., 56. vagy 63. cikkében rögzített szabadságot, amennyiben az ügy minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik, és nincs semmilyen kapcsolat az alapeljárás tárgya és e cikkek között. A második feltétel a perbeli esetben nem áll fenn, ugyanis van kapcsolat a per tárgya és az EUMSZ 56. cikke között, hiszen a felperes hátrányát az a jogszabály okozta, amely a EUB kötelezettségszegési eljárásban hozott ítélete szerint az EUMSZ 56. cikkét sértette. Ebből következően az EUB „de Schooten” ügyben hozott ítélete alapján sem volt akadálya a kártérítési kereset előterjesztésének.

A felperes keresete azonban ennek ellenére sem volt teljesíthető. A felperes keresetében egyszerre kívánta érvényesíteni az elmaradt haszonból és a vagyonában bekövetkezett értékcsökkenésből eredő kárait. Az igényeket megalapozó tényelőadás mellett azonban a kereset a belső logikai ellentmondások miatt eleve nem lehetett alapos. Elmaradt haszon csak az ahhoz szükséges befektetések és költségek figyelembevétele mellett érvényesíthető, a költségek és az elmaradt haszon megtérítése iránti igények egymást kizárják, azok egyidejűleg nem teljesíthetők. A bíróság az ilyen ténybeli és jogi alapon előterjesztett kereseti kérelem esetén nincs abban a helyzetben, hogy az egyes kártételek közül válasszon, tehát a keresetet teljes egészében kellett elutasítani.

Az ítéletábra emellett egyetértett az elsőfokú bírósággal a felperesi igény elévülését illetően. A felperes követelése a sérelmezett jogszabály hatálybelépésével, 2012. január 1. napjával vált esedékessé. A felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy az elévülés az EUB kötelezettségszegést megállapító ítéletének meghozataláig, 2016. február 23. napjáig nyugodott. A felperesnek ezt követően a Ptk. 326. § (2) bekezdése alapján egy év állt volna rendelkezésre arra, hogy követelését bíróság előtt érvényesítse. A felperes által írt felszólító levél tartalmilag alkalmas lett volna az elévülés megszakítására, mivel az a követelés jogcímét és összegét egyaránt tartalmazta. Miután azonban a levelet nem az alperes vagyoni jogi ügyekben eljáró törvényes képviselőjének küldte meg, ezért az elévülés megszakítására nem került sor. Mire a felszólító levél a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz megérkezett, az elévülési idő eltelt. A felperes nem igazolta a perben, hogy a felszólítás az elévülési időn belül érkezett volna meg.

Az ítéletábra mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdésére figyelemmel köteles az alperesnél felmerült másodfokú perköltség megfizetésére, amelynek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján állapította meg. A felperes köteles továbbá az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket is megfizetni a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2019. március 7.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Benedek Szabolcs s.k.. Matosek Edina s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: